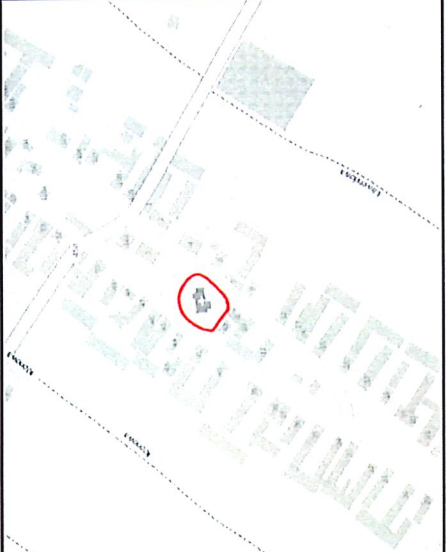

GEZ 2	KARTA ADRESOWA ZABYTKU		3. Miejscowość Czeska Wieś	
1.Nazwa Ogrodzenie kościoła		2. Czas powstania XIV/XV w., ok. 1900 r.	4. Adres Czeska Wieś, dz. nr 527	
7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym				5. Przynależność administracyjna województwo opolskie powiat brzeski gmina Olszanka
		6. Formy ochrony Wpis do rejestru zabytków pod nr 717/64 z 6.03.1964 r. Zarządzenie Nr WG-VII-55/2016 Wójta Gminy Olszanka z dnia 1 sierpnia 2016 r. w sprawie przyjęcia Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Olszanka		
1. Widok od pld.-wsch. 2. Widok od ptn. 3. Widok od pld. 4. Lokalizacja.				

8. Historia, opis i wartości

Wieś po raz pierwszy wzmiankowana w 1310 r. jako *Bohemorum villa*, a następnie w 1358 r. jako *Bongischdorf*, w 1416 r. jako *Bemyschdorff*, a w 1417 r. jako *Bömischorff*. Pierwszymi znanymi właścicielami wsi był ród Pogorzeliów, właściciele klucza michałowskiego, w rękach którego miejscowość znajdowała się co najmniej od roku 1315. Z rodem tym należy wiązać budowę kościoła. W początku XV w. w Czeskiej Wsi odnotowano dwór lub sołectwo, a także młyn. W 1533 r. wieś nabył Melchior Hirsch, od którego przejął ją książę brzeski Jerzy II, który z kolei przekazał wieś miastu Brzeg w zamian za państwa pruskiego z 1874 r., kiedy likwidacji uległa gmina Czeska Wieś, a miejscowość weszła w skład okręg administracyjny Janów Wielkie. W 1534 r. w księstwie brzeskim wprowadzono reformację, co wiązało się z przekształceniem kościoła na ewangelicki. W tym czasie istniał już folwark. W 1718 r. miała miejsce rozbudowa kościoła w ramach której nadbudowano wieżę i dobudowano knuchtę. W opisie statystycznym Śląska z 1783 r. we wsi wymieniono kościół, szkołę ewangelicką, a także 34 zagrody kmiecie, 24 zagrodnicze i 11 chałupniczych. W tym czasie miejscowość liczyła 420 mieszkańców. Kolejny spis statystyczny z 1845 r. wymienia kościół, szkołę ewangelicką, wolne sołectwo oraz 114 domów. Wieś zamieszkiwało 547 osób.

Masywny mur okalający teren dawnego przykościelnego cmentarza datowany jest na koniec XIV lub początek XV w. Murowany z kamienia na zaprawie wapiennej, lokalnie uzupełniany cegłą ceramiczną. Nakryty czapą z cegły układanej na płask i pokrytej zaprawą cementową, lokalnie samą zaprawą oraz płytami kamiennymi. Na całym obwodzie widoczne są współczesne przemurowania wykonane z użyciem zaprawy cementowej. Od zewnątrz (od zach. i półn.) wsparty przyporami, murowanymi z cegły ceramicznej, nakrytymi czapami z cegły układanej na płask i pokrytymi zaprawą. W obwodzie muru znajdują się dwie bramki prowadzące na teren cmentarza od północnego wschodu i południowego zachodu. Słupki bram murowane z cegły ceramicznej, na nich zawieszono są dwuskrzydłowe historyczne bramy. Trzecia brama znajduje się od strony południowo wschodniej. Murowana z cegły ceramicznej, z otworem zamkniętym łukiem odcinkowym, wórnice zamurowanym. W sąsiedztwie bramy znajduje się odcinek muru wzniesiony wyjątkowo z cegły ceramicznej i stanowiący w części ścianę budynku gospodarczego zlokalizowanego na sąsiedniej posesji. Do niego przylega z kolei fragment muru kamiennego o wysokość przekraczającą istotnie wysokość muru na całym jego pozostałym obwodzie.

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Mur w stanie miernym, bez widocznych odchyleń od pionu czy większych spękań, z miejscowym osłabieniem struktury, ubytkami kamieni i zapraw. Zawilgocony na całym obwodzie, szczególnie w partiach ceglanych. Zaprawy cementowe, którymi wórnice uzupełniono ubytki w zaprawach spajających mur i obrzucono jego fragmenty, są silnie zabrudzone, pokryte glonami i porostami, a także spękane. Sprzyjają degradacji zabudki. Spękane są także czapy muru jak i przypór. Lokalnie mur porastają samosiewy. Ceglana substancja bram w stanie zróżnicowanym, z widoczną degradacją cegły, ubytkami spoin, w jednym przypadku słupki wórnice malowane. Skrzydła bramne z ubytkami i korozją.

Postulaty:

- kompleksowe odwodnienie zespołu kościelnego,
- systematyczne usuwanie samosiewów porastających mur,
- usunięcie wórnich zapraw cementowych, przemurowanie fragmentów tego wymagających i uzupełnienie ubytków zaprawami na bazie wapna hydraulicznego,
- wymiana czap betonowych na jednospadowe z łupka kamiennego lub ceramiczne,
- remont konserwatorski bram.

10. Wykonanie karty (autor, data i podpis)

Grzegorz Naumowicz, 31.01.2026 r.

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)

*dotyczy zabytków niewpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków